

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta
Complectens Primam Secundæ, & Secundam Secundæ Summæ
Theologiæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum cessauerint Christo ueniente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72759)

ARTICVLVS II.

Utrum ceremonia ueteris legis habebat uirtutem iustificandi tempore legis.

AD SECVNDVM sic proceditur. Videtur, quod ceremonia ueteris legis habebat uirtutem iustificandi tempore legis. Expiatio enim a peccato, & consecratio hominis, ad iustificationem pertinet...

IN arti. eiusdem q. difficultas de continentia gratiae in sacramentis nouae legis relinquatur...

¶ 2 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 3 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 4 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 5 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 6 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 7 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 8 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 9 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 10 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 11 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 12 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 13 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 14 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

¶ 15 Præterea. Ea quæ sunt diuini cultus, magis pertinent ad animam quam ad corpus, secundum illud Psalm. 18. Lex Domini immaculata, cõuertens añas...

A mitas prouenit eo qd sunt egena, idest, eo quod non continent in se gratiam. Poterat autem mens fidelium tempore legis per fidem coniungi Christo incarnato & passo, & ira ex fide Christi iustificabatur...

AD PRIMVM ergo dicendum, quod illa sanctificatio sacerdotum, & filiorum eius & uestium ipsorum, uel quorumcumque aliorum per asperisionem sanguinis, nihil aliud erat, quam deputatio ad diuinum cultum, & remotio impedimẽtorũ ad emũdationẽ carnis...

AD SECVNDVM dicendum, quod sacerdotes placebant Deo in ceremoniis propter obedientiam, & deuotionem, & fidem rei præfiguratã, non autem propter ipsas res secundum se consideratas.

AD TERTIVM dicendũ, qd ceremonia illa, qd erant instituta in emũdatione leprosi, nõ ordinabatur ad tollendã immunditiã infirmitatis lepræ, quod pater ex hoc, quod non adhibebantur huiusmodi ceremoniæ nisi iam emundato. Vñ dicitur Leuit. 14. qd sacerdos egressus de castris cum inuenerit lepram emundatã, præcipiet ei qui purificatur, ut offerat &c. Ex quo patet, qd sacerdos cõstituebatur iudex lepræ mundatæ, non autem emundatæ. Adhibebant autem huiusmodi ceremoniæ ad tollendam immunditiã irregularitatis. Dicunt tñ quod qñq, si contineret sacerdotem errare in iudicando, miraculose leprosus mũdabatur a Deo uirtute diuina, nõ aut uirtute sacrificiorum...

ARTICVLVS III.

Utrum ceremonia ueteris legis cessauerint in aduentu Christi.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod ceremoniæ ueteris legis non cessauerint in Christi aduentu. Dicitur enim Baruch. 5. Hic est liber madautorum Dei, & lex quæ est in æternum; sed ad legem pertinebant legis ceremoniæ, ergo legis ceremoniæ in æternum duraturæ erant. ¶ 2 Præter Oblatio mũdati leprosi ad legis ceremonias pertinebat: sed et in Euangelio præcipitur leproso emundatio, ut hmõi oblationes offerat. ergo ceremoniæ ueteris legis nõ cessauerunt Christo ueniẽte. ¶ 3 Præter. Manente causa, manet effectus, sed ceremoniæ ueteris legis habebant quasdam rationabiles causas, in quantum ordinabantur ad diuinum cultum.

Prima Secunda S. Thomæ. GG tum.

3. s. q. 96. ar. 4. ad 1. Et s. di. 44. q. 2. ar. 2. ad 3. Et 4. di. 1. q. 2. ar. 5. q. 1. & 2. Et. dist. 9. ar. 4. q. 1. co. & quod 2. ar. ti. 8. co. Et Rom. 14.

tum etiam prater hoc, q̄ ordinabantur in figuram Christi ergo caeremonia ueteris legis cessare non debuerunt.

¶ 4. Præter Circuncisio erat instituta in signum fidei Abrahæ, obseruatio autem sabbathi ad recolendum beneficium creationis, & alia solemnitates legis ad recolendum alia beneficia Dei, ut supra dictum est.

¶ 4. præc. ar. 4. ad 10.

* sed fides Abrahæ est semper imitanda etiam a nobis, & beneficium creationis: & alia Dei beneficia semper sunt recolenda, ergo ad minus circuncisio & solemnitates legis cessare non debuerunt.

SED CONTRA est, quod Apost. dicit ad Col. 2. Ne mo uos iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbathorum, quæ sunt umbra futurorum, & ad Heb. 8. dicitur, quod dicendo nouum testamentum, ueteraui prius: quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est.

RESPON. Dicendum, quod omnia præcepta caeremonialia ueteris legis ad cultum Dei sunt ordinata, ut supra dictum est. * Exterior autem cultus proportionari debet interiori cultui, qui consistit in fide, spe, & charitate, unde secundum diuersitatem interioris cultus debuit diuersificari exterior cultus. Potest autem triplex status distinguui interioris cultus.

¶ 10. ar. 5. & 2.

Vnus quidem, secundum quæ habetur fides, & spes & de bonis caelestibus, & de his per quæ in caelestia introducimur, de utrisque quidem sicut de quibusdam futuris, & talis fuit status fidei, & spei in ueteri lege. Alius autem est status interioris cultus, in quo hñ fides & spes de caelestibus bonis, sicut de quibusdam futuris, scilicet de his per quæ introducimur in caelestia, sicut de presentibus, uel præteritis, & iste est status nouæ legis. Tertius autem status est, in quo utraque habentur ut presentia, & nihil creditur ut absens, neque speratur ut futurum, & iste est status beatorum. In illo ergo statu beatorum nihil erit figurale ad diuinum cultum pertinens, sed solum gratiarum actio, & uox laudis & ideo dicitur Apoc. 21. de ciuitate beatorum. Templum non uidit in ea, Dominus. n. Deus omnipotens templum illius est, & Agnus. Pari igitur ratione caeremonia primi status, per quas figurabatur & secundus, & tertius ueniente secundo statu cessare debuerunt, & aliæ caeremonie induci, quæ conuenirent statui cultus diuini pro tempore illo, in quo bona caelestia sunt futura, beneficia autem Dei, per quæ ad caelestia introducimur, sunt presentia.

AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ lex uetus dicitur esse in æternum, secundum moralia quidem simpliciter & absolute, secundum caeremonialia uero, quantum ad ueritatem per ea figuratam.

AD SECUNDVM dicendum, q̄ mysterium redemptionis humani generis completum fuit in passione Christi. unde tunc Dominus dixit: Consummatum est, ut habetur Ioan. 19. & ideo tunc totaliter debuerunt cessare legalia, quasi iam ueritate eorum consummata, in cuius signum in passione Christi uelut templi legitur esse scissum, Matth. 27. & id ante passionem Christi Christo prædicante, & miracula faciente, curr ebant simul Lex & Euangelium, quia iam mysterium Christi erat inchoatum, sed nondum consummatum. & propter hoc mandauit Christus Dominus ante passionem leproso, ut legales caeremonias obseruaret.

AD TERTIVM Dicendum, q̄ rōnes literales caeremoniarum supra assignatæ referuntur ad diuinum cultum, quod quidem cultus erat in fide uenturi: & id iam ueniente eo qui uenturus erat, & cultus ille cessat, & omnes rationes ad hunc cultum ordinatæ.

AD IIII. Dicendū, q̄ fides Abrahæ fuit commē-

data in hoc, quod credidit diuinae promissioni futuro semine, in quo benedicerentur omnes: & ideo quandiu hoc erat futurum, oportet testari fidem Abrahæ in circuncisioe, sed iam hoc est perfectum, oportet idem alio testari. s. baptismo, qui in hoc circuncisioe secundum illud Apost. ad Col. 2. Circuncisio circuncisioe non manufacta in expolatione carnis, sed in circuncisioe dñi nostri Iesu Christi, qui in baptismo. Sabbathum aut, quod significabat primam creationem, mutatur in minimum, in quo commemoratur noua creatio choata in resurrectione Christi. Et similiter alia caeremoniis ueteris legis nouæ solemnitates sunt quia beneficia illi populo exhibita significauerunt nobis concessa per Christum. Vnde festo Pentecostes, in quo fuit data lex uetus, succedit Pentecostes, in quo fuit data lex spūs uiræ. Pentecostes, in quo fuit data lex spūs uiræ. Pentecostes, in quo fuit data lex spūs uiræ. Pentecostes, in quo fuit data lex spūs uiræ.

¶ 1. Præter Circuncisio erat instituta in signum fidei Abrahæ, obseruatio autem sabbathi ad recolendum beneficium creationis, & alia solemnitates legis ad recolendum alia beneficia Dei, ut supra dictum est. * sed fides Abrahæ est semper imitanda etiam a nobis, & beneficium creationis: & alia Dei beneficia semper sunt recolenda, ergo ad minus circuncisio & solemnitates legis cessare non debuerunt. SED CONTRA est, quod Apost. dicit ad Col. 2. Ne mo uos iudicet in cibo, aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomenia, aut sabbathorum, quæ sunt umbra futurorum, & ad Heb. 8. dicitur, quod dicendo nouum testamentum, ueteraui prius: quod autem antiquatur & senescit, prope interitum est. RESPON. Dicendum, quod omnia præcepta caeremonialia ueteris legis ad cultum Dei sunt ordinata, ut supra dictum est. * Exterior autem cultus proportionari debet interiori cultui, qui consistit in fide, spe, & charitate, unde secundum diuersitatem interioris cultus debuit diuersificari exterior cultus. Potest autem triplex status distinguui interioris cultus. Vnus quidem, secundum quæ habetur fides, & spes & de bonis caelestibus, & de his per quæ in caelestia introducimur, de utrisque quidem sicut de quibusdam futuris, & talis fuit status fidei, & spei in ueteri lege. Alius autem est status interioris cultus, in quo hñ fides & spes de caelestibus bonis, sicut de quibusdam futuris, scilicet de his per quæ introducimur in caelestia, sicut de presentibus, uel præteritis, & iste est status nouæ legis. Tertius autem status est, in quo utraque habentur ut presentia, & nihil creditur ut absens, neque speratur ut futurum, & iste est status beatorum. In illo ergo statu beatorum nihil erit figurale ad diuinum cultum pertinens, sed solum gratiarum actio, & uox laudis & ideo dicitur Apoc. 21. de ciuitate beatorum. Templum non uidit in ea, Dominus. n. Deus omnipotens templum illius est, & Agnus. Pari igitur ratione caeremonia primi status, per quas figurabatur & secundus, & tertius ueniente secundo statu cessare debuerunt, & aliæ caeremonie induci, quæ conuenirent statui cultus diuini pro tempore illo, in quo bona caelestia sunt futura, beneficia autem Dei, per quæ ad caelestia introducimur, sunt presentia. AD PRIMVM ergo dicendum, q̄ lex uetus dicitur esse in æternum, secundum moralia quidem simpliciter & absolute, secundum caeremonialia uero, quantum ad ueritatem per ea figuratam. AD SECUNDVM dicendum, q̄ mysterium redemptionis humani generis completum fuit in passione Christi. unde tunc Dominus dixit: Consummatum est, ut habetur Ioan. 19. & ideo tunc totaliter debuerunt cessare legalia, quasi iam ueritate eorum consummata, in cuius signum in passione Christi uelut templi legitur esse scissum, Matth. 27. & id ante passionem Christi Christo prædicante, & miracula faciente, curr ebant simul Lex & Euangelium, quia iam mysterium Christi erat inchoatum, sed nondum consummatum. & propter hoc mandauit Christus Dominus ante passionem leproso, ut legales caeremonias obseruaret. AD TERTIVM Dicendum, q̄ rōnes literales caeremoniarum supra assignatæ referuntur ad diuinum cultum, quod quidem cultus erat in fide uenturi: & id iam ueniente eo qui uenturus erat, & cultus ille cessat, & omnes rationes ad hunc cultum ordinatæ. AD IIII. Dicendū, q̄ fides Abrahæ fuit commē-

ARTICVLVS IIII.

Virum post passionem Christi legalia possint seruari sine peccato mortali.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod post passionem Christi legalia possint sine peccato mortali obseruari. Non est enim credendum, quod Apostoli post acceptum Spiritum sanctum mortaliter peccauerint. eius enim plenitudine sunt induti uirtute ex alto, ut dicitur Luca ultimo: sed Apostoli post aduentum Spiritus sancti legalia obseruauerunt. dicitur enim Act. 16. quod Paulus circuncidit Timotheum. & Actuum 21. dicitur, quod Paulus secundum consilium Iacobi, assumptis uiris purificatus cum eis intrauit in templum annuntians expletionem diei purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio: ergo sine peccato mortali possunt post Christi passionem legalia obseruari.

¶ 2. Præter Virare consortia Gentilium ad caeremonias legis pertinet: sed hoc obseruauit primus Pastor Ecclesiæ. dicitur enim ad Gala. 2. quod cum uenisset quidam Antiochiam, subtrahebat & segregabat se Petrus a Gētilibus. ergo absque peccato post passionem Christi legis caeremonia obseruari possunt. ¶ 3. Præcepta Apostolorum non induxerunt homines ad peccatum: sed ex decreto Apostolorum statutum fuit, quod Gētilis quædam de caeremoniis legis obseruarent. dicitur enim Act. 15. Visum